

บทที่ 2

กระบวนการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านภาษาอังกฤษ

คณะผู้วิจัยได้เสนอแนวทางการเสาะหานักเรียนเข้าร่วมโครงการ ตลอดจนแผนงานโดยรวมของขั้นตอนการจัดการแก่คณะครูผู้สอนจากโรงเรียนในโครงการ สรุปได้ดังแสดงในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 การเสาะหาและแผนดำเนินการ

งาน	ช่วงเวลาผู้รับผิดชอบ
<p>ขั้นที่ 1 จาก 100% คัดเหลือ 20%</p> <p>1) คัดแก่นักเรียน 100% เหลือ 20% โดยใช้ผลการเรียนคะแนนสะสมวิชาภาษาอังกฤษ 3 ภาคการศึกษา คือ มัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคการศึกษา 1 และ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคการศึกษา 1</p> <p>2) เพิ่มเคมราชชื่อจากการเสนอชื่อ โดยครูที่สอนภาษาอังกฤษในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3</p> <p>3) เพิ่มเคมราชชื่อนักเรียนที่มีผลการเรียนไม่สูง แต่มีแววภาษาและมีลักษณะน้ำพอศโดยให้นักเรียนดังกล่าวทำแบบสำรวจน้ำพอศ</p>	<p>เมษายน 2547</p> <p>ฝ่ายวิชาการ</p> <p>ฝ่ายทะเบียน</p> <p>หัวหน้าหมวด</p> <p>ครูภาษาอังกฤษ</p> <p>ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3</p> <p>ครูภาษาอังกฤษ</p> <p>ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3</p> <p>นักเรียน “น้ำพอศ”</p>
<p>ขั้นที่ 2 จาก 20% คัดเหลือ 5%</p> <p>1) ให้นักเรียนทุกคนประเมินตนเอง โดยกรอกแบบวัดแววภาษา</p> <p>2) ให้ครูผู้สอนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประเมินนักเรียนทั้ง 20% โดยกรอกแบบวัดแววภาษา</p> <p>3) ให้ผู้ปกครองนักเรียนทั้ง 20% ประเมินแววภาษาของนักเรียน</p> <p>4) คุหาความสอดคล้องของการประเมินแววภาษาจากการประเมินตนเอง การประเมินโดยครู และการประเมินโดยผู้ปกครอง</p> <p>5) ดำเนินการสอบเข้ามัธยมและการใช้ภาษาอังกฤษ โดยได้แบบทดสอบมาตรฐาน TOEIC</p> <p>6) คัดไว้ประมาณ 5%+ และสำรองนักเรียนที่มีความสามารถในลำดับถัดไปไว้ตามสมควร (โรงเรียนควรมีนักเรียนในโครงการอย่างน้อย 15 คน)</p>	<p>พฤษภาคม 2547</p> <p>นักเรียน</p> <p>ครูภาษาอังกฤษ</p> <p>ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3</p> <p>ผู้ปกครอง</p> <p>ครูชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4</p> <p>ฝ่ายวิชาการ</p> <p>ครูชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4</p>

งาน	ช่วงเวลาผู้รับผิดชอบ
ขั้นที่ 3 การสื่อสารกับนักเรียนและผู้ปกครอง 1) ประกาศรายชื่อนักเรียนที่ได้รับการคัดเลือก 2) เตรียมเอกสาร “ปฐมนิเทศ” 3) นัดประชุมนักเรียนและผู้ปกครอง แล้วให้นักเรียนที่สมัครใจกรอกแบบฟอร์มขอเข้าโครงการ	พฤษภาคม 2547 ฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวด ผู้ปกครอง นักเรียน
ขั้นที่ 4 การจัดการเรียน จัดให้นักเรียนในโครงการอยู่ในห้องเรียนเดียวกัน ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยมีชั่วโมงเรียน 4 – 6 ชั่วโมง/สัปดาห์	พฤษภาคม 2547 ฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวด
ขั้นที่ 5 การดำเนินงาน เมื่อเปิดเทอมหากพบว่า 1) มีนักเรียนออกจากโครงการด้วยเหตุผลต่างๆ เช่น ข้ายโรงเรียน ผู้ปกครองไม่ต้องการให้เข้าโครงการ ให้ปรับโดยเรียกนักเรียนที่สำรองไว้เข้าโครงการตามลำดับจนครบ 2) มีนักเรียนที่อาจจะไม่ได้รับการคัดเลือก เนื่องจากคะแนนไม่อยู่ในเกณฑ์ 20% แต่สนใจจะเข้าร่วมโครงการ ให้ครูขอผลงาน ทำการวัดแววภาษา และทดสอบความชำนาญในการใช้ภาษาเช่นเดียวกับนักเรียนคนอื่นในโครงการ หากคะแนนความสอดคล้องของแววภาษาอยู่ในเกณฑ์ ก็สามารถอนุญาตให้เข้าร่วมโครงการได้	พฤษภาคม 2547 ผู้สอน นักเรียน ฝ่ายทะเบียน

2.1 การเสาะหาผู้มีความสามารถพิเศษด้านภาษาอังกฤษเข้าโครงการ

โรงเรียนแต่ละแห่งได้ดำเนินการเสาะหานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาอังกฤษเข้าโครงการโดยใช้แผนดำเนินการดังแสดงในตารางที่ 2.1 เป็นแนวทาง รายละเอียดและผลการดำเนินการ สามารถสรุปได้เป็นประเด็นหลักดังต่อไปนี้ 1) กลุ่มประชากร 2) วิธีการเสาะหาและคัดเลือก 3) ผลการคัดเลือก และกลุ่มตัวอย่าง

2.1.1 กลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรในโครงการวิจัยนี้ เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาอังกฤษจากโรงเรียนที่ได้แสดงความจำนงเข้าร่วมโครงการ โดยที่โรงเรียนสมัครไปยังสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาโดยตรง ในระยะเริ่มโครงการ (มีนาคม 2547) มีจำนวนโรงเรียนที่สนใจเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 7 โรงเรียน แต่หลังจากดำเนินการในขั้นตอนเสาะหา (มิถุนายน 2547) โรงเรียนเทพมิตรศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ขอลถอนตัวจากโครงการ เนื่องจากมีนักเรียนที่สนใจ

เข้าร่วมโครงการน้อยมาก ดังนั้นจึงมีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนจำนวน 6 แห่ง เข้าร่วมโครงการนี้ โดยมีประชากรนักเรียนในแต่ละโรงเรียนดังนี้

ตารางที่ 2.2 จำนวนประชากรนักเรียนจำแนกตามโรงเรียน

โรงเรียน	จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ทั้งหมด
วิเชียรมาตุ	414
บูรณะรำลึก	164
พูนพิณพิทยาคม	301
สุราษฎร์ธานี	496
เตรียมอุดมศึกษาภาคใต้	460
ธิดานุเคราะห์	106
รวม	1,941

โรงเรียนแต่ละแห่งได้ดำเนินการเสาะหาและคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่สามารถเข้าร่วมโครงการได้ ดังรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงานตามหัวข้อต่อไปนี้

2.1.2 วิธีการเสาะหาและคัดเลือก

ในการประชุมครั้งที่ 1 (2 เมษายน 2547) คณะผู้วิจัยและครูซึ่งเป็นตัวแทนจากโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการได้ตกลงร่วมกันเกี่ยวกับขั้นตอนการเสาะหา และเครื่องมือที่ใช้ในการคัดเลือกนักเรียนที่มีแววภาษา ทั้งนี้ได้ใช้แนวทางการดำเนินการของโครงการนำร่องในกรุงเทพฯ เป็นหลักและปรับให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในเขตพื้นที่การศึกษาภาคใต้

2.1.2.1 ขั้นตอนการเสาะหาและเครื่องมือที่ใช้ในการคัดเลือกนักเรียนที่มีแววภาษา

ขั้นที่ 1: คัดเลือกเหลือ 20% ของจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในแต่ละโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ คือ 1) แบบคะแนนสะสมวิชาภาษาอังกฤษ 2) แบบวัดม้าพยศ และ 3) แบบเสนอชื่อของครูภาษาอังกฤษ (ดูภาคผนวก 3.1-3.3)

ขั้นที่ 2: คัดเลือกเหลือ 5% ของจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในแต่ละโรงเรียน
เครื่องมือที่ใช้ คือ 1) แบบวัดแววภาษา: แบบประเมินตนเอง แบบประเมินโดยครู และแบบประเมินโดยพ่อแม่ 2) แบบสำรวจความสอดคล้องของ

การประเมินแววภาษา 3) แบบวัดเชาว์ภาษา และ 4) แบบทดสอบความ
ชำนาญในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEIC) (ดูภาคผนวก 3.4-3.6)

2.1.2.2 การดำเนินการเสาะหา

ขั้นที่ 1 การดำเนินการในขั้นแรก มีจุดประสงค์เพื่อคัดเลือกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้เหลือประมาณ 20% ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ทั้งหมดในโรงเรียนนั้นๆ โดยพิจารณาจากการจัดลำดับคะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาอังกฤษ 3 ภาคการศึกษา คือ มัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคการศึกษา 2 มัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคการศึกษา 1 และ 2 นักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมอยู่ในลำดับสูงสุดจำนวน 20% ของนักเรียนทั้งหมดได้รับการคัดเลือกผ่านขั้นตอนที่ 1

อย่างไรก็ตาม โรงเรียนสามารถเสนอชื่อเพิ่มเติมได้ในกรณีที่มีนักเรียนลักษณะมาพิเศษโดยให้นักเรียนกลุ่มดังกล่าวทำแบบวัดมาพิเศษและคัดเลือกไว้ 20% ของจำนวนนักเรียนที่มีลักษณะมาพิเศษ นอกจากนี้ครูภาษาอังกฤษอาจเสนอชื่อนักเรียนโดยระบุเหตุผลด้านพฤติกรรมทางภาษาที่โดดเด่นของนักเรียนและคัดเลือกไว้ 20% ของนักเรียนที่ได้รับการเสนอชื่อเช่นกัน ดังนั้น เมื่อสิ้นสุดขั้นตอนที่ 1 แต่ละโรงเรียนได้คัดเลือกนักเรียนไว้สูงกว่า 20% เล็กน้อย

ขั้นที่ 2 การดำเนินการในขั้นตอนนี้มีจุดประสงค์เพื่อคัดเลือกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ผ่านการคัดเลือกในขั้นตอนที่ 1 ให้เหลือประมาณ 5% ของจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ทั้งหมดในโรงเรียนนั้น โดยให้นักเรียนที่ผ่านการคัดเลือกในขั้นตอนที่ 1 เหล่านี้ เข้ารับการทดสอบเพิ่มเติมในด้านแววภาษา เชาว์ภาษา และความชำนาญในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEIC) โดยมีรายละเอียดของการทดสอบดังนี้

ก. การวัดแววภาษา โรงเรียนจัดให้ผู้เรียนประเมินตนเอง ครูประเมินนักเรียน และผู้ปกครองประเมินนักเรียนในแง่ของแววภาษาจำนวน 30 ข้อ และหาความสอดคล้องตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยในแบบประเมินแววภาษานี้คณะผู้วิจัยได้สอบถามนักเรียนเรื่องความเต็มใจเข้าร่วมโครงการและได้สอบถามผู้ปกครองเรื่องการยินยอมให้นักเรียนเข้าร่วมโครงการหากนักเรียนได้รับการคัดเลือกเพิ่มเติมอีกด้วย

ข. การทดสอบเชาว์ภาษา โรงเรียนดำเนินการวัดเชาว์ภาษาโดยให้นักเรียนทำแบบวัดเชาว์ภาษา ซึ่งพัฒนาโดยคณะผู้วิจัยโครงการขยายเครือข่ายการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (เขตพื้นที่การศึกษาภาคเหนือ ปีการศึกษา 2547) แบบวัดดังกล่าวมีจำนวน 26 ข้อ ใช้เวลาสอบไม่เกิน 30 นาที

ค. การทดสอบความชำนาญในการใช้ภาษาอังกฤษ คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อสอบมาตรฐาน TOEIC จำนวน 1 ชุด (จาก Oxford Practice Tests for the TOEIC Test with Key 1, Oxford

University Press, 2000. Practice Test Four, P.115-150) เพื่อให้โรงเรียนจัดทดสอบทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียน ข้อสอบดังกล่าวมีจำนวน 200 ข้อ ประกอบด้วย Listening Comprehension จำนวน 100 ข้อ Reading Comprehension จำนวน 40 ข้อ Error Identification จำนวน 20 ข้อ และ Selected Reading จำนวน 40 ข้อ ใช้เวลาสอบ 3 ชั่วโมง

สำหรับคะแนนการทดสอบแต่ละส่วน คณะผู้วิจัยได้กำหนดให้โรงเรียนใช้สัดส่วนคะแนน TOEIC 40% และคะแนนความสอดคล้องของแวงภาษาและเขาว์ภาษา 60% เพื่อเป็นแนวทางในการคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาอังกฤษเข้าโครงการ ดังรายละเอียดในตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ 2.3 สัดส่วนการคิดคะแนนเพื่อคัดเลือกนักเรียนเข้าโครงการ

แบบวัด	คะแนน	สัดส่วน
TOEIC	200 คะแนน	40%
ความสอดคล้องของแวงภาษา (150 คะแนน) เขาว์ภาษา (26 คะแนน)	176 คะแนน	60%

หลังจากนั้น โรงเรียนจึงนำคะแนนรวมของนักเรียนแต่ละคนมาจัดลำดับ และคัดเลือกนักเรียนที่ได้คะแนนสูงสุด จำนวน 5% เข้าร่วมโครงการ พร้อมกับสำรองนักเรียนในลำดับถัดไปตามสมควร

2.1.3 ผลการคัดเลือกและกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียนทั้ง 6 แห่งในโครงการได้ดำเนินการเสาะหาและคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางภาษาอังกฤษตามขั้นตอนที่กำหนด อย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยพบว่า โรงเรียน วิเชียรมาตุมี ปัญหาการจัดการภายในด้านการจัดตารางสอน ผนวกกับความคิดที่ว่านักเรียนแผนกศิลป์ (คณิตศาสตร์) มีแนวโน้มที่จะถนัดทางภาษาอังกฤษ ทำให้โรงเรียนคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางภาษาอังกฤษจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนกนี้เพียงแผนกเดียวมาจำนวนหนึ่งห้องเรียน โรงเรียนพุนพิทยาคมจำเป็นต้องคัดเลือกเฉพาะจากนักเรียนที่ได้รับอนุญาตจากผู้ปกครอง และโรงเรียนสุราษฎร์ธานีไม่มีนโยบายให้นักเรียนเข้าร่วมโครงการพิเศษที่มีอยู่ในโรงเรียนมากกว่า 1 โครงการ ในเบื้องต้นโรงเรียนจึงได้ดำเนินการสอบถามความสมัครใจของนักเรียนห้องเก่งในการเลือกเข้าร่วมโครงการใดโครงการหนึ่งเท่านั้น แล้วจึงค่อยดำเนินการเสาะหาตามแนวทางที่คณะผู้วิจัยให้ไว้ สาเหตุดังกล่าวข้างต้นทำให้โรงเรียนเหล่านี้ต้องปรับการดำเนินการ

คัดเลือกนักเรียนในชั้นที่ 1 โดยไม่ได้คัดเลือกจากจำนวนประชากรรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แต่ยังคงใช้แบบวัดและเกณฑ์ในการคัดเลือกดังที่ได้ตกลงกันในที่ประชุมครั้งที่ 1 เมื่อสิ้นสุดขั้นตอนการเสาะหา แต่ละโรงเรียนได้รายงานผลการคัดเลือกนักเรียนที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่างในโครงการ (ดูภาคผนวก 4) ผลดังกล่าวสามารถสรุปโดยรวมในตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4 ผลการคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาอังกฤษและกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียน	จำนวนนักเรียน ชั้น ม. 4 ทั้งหมด	จำนวนนักเรียนที่ผ่านการคัดเลือก ชั้นที่ 1 (20%)				จำนวนนักเรียนที่ผ่านการคัดเลือกชั้นที่ 2 (5%) แหวภาษา+เขวอนภาษา+ควมข่านาญภาษาอังกฤ				จำนวนนักเรียนในโครงการ จ่านกตามแผนกวิชาเรียน		
		คะแนน สะสม	มี ยศ	การ เสนอ ชื่อ	รวม	รับเข้า โครงการ	*ถอนตัว ก่อน โครงการ	**ถอนตัว ระหว่าง โครงการ	สรุปจำนวน กลุ่ม ตัวอย่าง	ศิลป์	วิทย์	รวม
โรงเรียนวิเชียรมาตุ	414	23	3	6	32	32	-	4	28	28	-	28
โรงเรียนบูรณะรำลึก	164	22	2	8	32	25	1	-	24	8	16	24
โรงเรียนทุนพิทยาคม	301	20	-	-	20	20	5	-	15	6	9	15
โรงเรียนสุราษฎร์ธานี	496	99	20	5	124	23	3	4	16	6	10	16
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้	460	22	-	-	22	23	1	3	19	9	10	19
โรงเรียนธิดานุเคราะห์	106	31	-	-	31	23	-	2	21	3	18	21
รวม	1,941	217	25	19	261	146	10	13	123	60	63	123
คิดเป็นร้อยละของประชากร	100%				13.45%	7.52%			6.34%	48.78%	51.22%	100%

*นักเรียนถอนตัวก่อนเริ่ม โครงการเนื่องจากไม่พร้อม หรือ สอบติดที่อื่น

**นักเรียนถอนตัวหลังจากเริ่ม โครงการ เนื่องจากได้ทุนไปต่างประเทศ ลาออก หรือมีปัญหาสุขภาพ

ผลการคัดเลือกของโรงเรียนทั้ง 6 แห่ง ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่จะเข้าร่วมโครงการ จำนวนทั้งสิ้น 146 คน จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 1,941 คน จำนวนดังกล่าวคิดเป็นร้อยละ 7.52 ซึ่งจัดว่ามีจำนวนสูงกว่าเป้าหมาย 5% เพียงเล็กน้อย ทั้งนี้เนื่องจากบางโรงเรียน เช่น โรงเรียนบูรณะรำลึกและโรงเรียนธิดานุเคราะห์ มีจำนวนนักเรียนโดยรวมค่อนข้างน้อยและถ้าคัดเลือกให้เหลือเพียง 5% จะได้จำนวนนักเรียนน้อยมาก ซึ่งไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งนักเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดี คณะผู้วิจัยจึงสนับสนุนให้โรงเรียนเพิ่มจำนวนนักเรียนเข้าร่วมโครงการเกิน 5% ได้เล็กน้อย สำหรับโรงเรียนวิเชียรมาตุ ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนแผนกศิลป์ (คณิตศาสตร์) เข้าร่วมโครงการ เนื่องจากพิจารณาเห็นว่านักเรียนแผนกศิลป์ (คณิตศาสตร์) มีแนวโน้มที่จะมีความถนัดทางภาษาเป็นพิเศษ ประกอบกับโรงเรียนมีข้อจำกัดด้านการจัดการเรียนการสอน จึงคัดเลือกเฉพาะจากนักเรียนแผนกศิลป์ (คณิตศาสตร์) และได้จำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 32 คน ซึ่งนับว่าสูงกว่าโรงเรียนอื่นๆที่มีจำนวนนักเรียนเข้าร่วมโครงการเฉลี่ยประมาณ 15-24 คน อย่างไรก็ตาม นักเรียนจำนวน 10 คนของโรงเรียนวิเชียรมาตุได้ถอนตัวก่อนเริ่มโครงการ เนื่องจากไม่พร้อม หรือสอบคัดเลือกติดที่โรงเรียนอื่น ดังนั้นเมื่อโครงการเริ่มในภาคการศึกษา 1/2547 จำนวนกลุ่มตัวอย่างคือ 136 คน (7.01%) และเมื่อโครงการเริ่มไปได้ระยะหนึ่ง มีนักเรียนถอนตัวอีก 13 คน เนื่องจากสอบได้ทุนไปต่างประเทศ ลาออก หรือมีปัญหาสุขภาพ ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างจึงมีจำนวนทั้งสิ้น 123 คน (6.34%) โดยมีนักเรียนแผนกวิทย์ที่ผ่านการคัดเลือกเข้าโครงการมากกว่าแผนกศิลป์ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม จำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการนี้ประกอบด้วยนักเรียนจากแผนกวิทย์และแผนกศิลป์ในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน

นอกเหนือจากดำเนินการเสาะหาและคัดเลือกโดยการปรับวิธีการให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันของโรงเรียนแล้ว บางโรงเรียน เช่น โรงเรียนสุราษฎร์ธานี ได้กำหนดชั้นตอนเพิ่มเติม คือให้ผู้ปกครองทำสัญญาการมอบตัวนักเรียนเข้าเรียนในโครงการ และโรงเรียนได้ดำเนินการเก็บเงินสมทบจากผู้ปกครองนักเรียนที่ได้รับคัดเลือกเข้าโครงการคนละ 4,500 บาทต่อภาคการศึกษาเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการดำเนินโครงการ

2.2 การพัฒนาหลักสูตรสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านภาษาอังกฤษ

2.2.1 หลักสูตร

หลักสูตรที่ใช้ในการพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาอังกฤษในโครงการนี้ ประกอบด้วยหลักสูตร 3 ประเภท คือ หลักสูตรลดระยะเวลาเรียน (Acceleration Program) หลักสูตรเพิ่มทุนประสบการณ์ (Enrichment Program) และหลักสูตรขยายประสบการณ์ (Extension Program)

หลักสูตรลดระยะเวลาเรียน เป็นการจัดการศึกษาโดยวิธีย่นหลักสูตรในวิชาภาษาอังกฤษที่เด็กมีความถนัดและเรียนรู้ได้เร็วกว่าปกติ โดยใช้เวลาเรียนสั้นลง แต่ยังมีเนื้อหาเท่าเดิม และยังคงเรียนวิชาอื่นพร้อมไปกับเพื่อนจนจบหลักสูตร

หลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนในระดับที่กว้าง ยาก และลึกซึ่งกว่าหลักสูตรปกติ โดยเน้นกระบวนการและทักษะในการเรียนภาษา ฝึกเทคนิควิธีการเรียนรู้ ทักษะการคิดในระดับต่างๆ คุณธรรม ความรับผิดชอบ และการทำงานเป็นกลุ่ม

หลักสูตรขยายประสบการณ์เป็นหลักสูตรที่สนองความสนใจและความสามารถเป็นรายบุคคล โดยมุ่งที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพที่เกินกว่าเกณฑ์ที่หลักสูตรปกติกำหนด งานที่ว่ามีลักษณะเป็นโครงการซึ่งนักเรียนเลือกทำตามความถนัดและความสนใจ โดยใช้ความรู้และทักษะที่ได้เรียนมาในหลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์

หลักสูตรทั้ง 3 ประเภทนี้มีความแตกต่างกันดังแสดงในตารางที่ 2.5

ตารางที่ 2.5 ความแตกต่างระหว่างหลักสูตรลดระยะเวลาเรียน หลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์ และ หลักสูตรขยายประสบการณ์

หลักสูตรลดระยะเวลาเรียน	หลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์	หลักสูตรขยายประสบการณ์
ย่นหลักสูตร เนื้อหา มาตรฐาน การวัดผลเชิงเปรียบเทียบ	ย่นหลักสูตร เนื้อหา มาตรฐาน การวัดผลให้แข่งกับตนเอง พัฒนาคนและงาน	ไม่ย่นหลักสูตร แต่ย่นความถนัดและความสนใจของผู้เรียน
มีกรอบจำกัดเรื่องเวลา (ตารางสอน) และสถานที่ (ห้องเรียน) นักเรียนทุกคนที่ใช้หลักสูตรร่วมกันต้องทำตาม กิจกรรมส่วนใหญ่จึงบังคับ	มีกรอบจำกัดเรื่องเวลา (ตารางสอน) และสถานที่ (ห้องเรียน) นักเรียนทุกคนที่ใช้หลักสูตรร่วมกันต้องทำตาม กิจกรรมส่วนใหญ่จึงบังคับ แต่นักเรียนมีโอกาสเลือกทำงานตามความต้องการ	ไม่มีกรอบจำกัดเรื่องเวลา (ตารางสอน) และสถานที่ (ห้องเรียน) ที่ต้องสอดคล้องกับนักเรียนคนอื่นๆนักเรียนจึงสามารถเลือกทำกิจกรรมได้ตามความสนใจ

หลักสูตรลดระยะเวลาเรียน	หลักสูตรเพิ่มทุนประสบการณ์	หลักสูตรขยายประสบการณ์
ครอบคลุมหลักสูตรในเวลาจำกัด นักเรียนต้องใช้การสังเคราะห์และวิจารณ์งานระดับสูง	ขนาดของโครงการจะเล็ก เพราะต้องทำหลายโครงการ มีการฝึกการวางแผนงาน การจัดการ และการทำงานเป็นทีม	เป็นโครงการใหญ่ที่แตกเป็นโครงการย่อยที่มีผู้รับผิดชอบ จึงเป็นการฝึกการวางแผนงาน การจัดการ และการทำงานเป็นทีม
เน้นระดับความรู้ ความจำ และการนำเสนอความรู้	เน้นการนำความรู้ไปใช้	เน้นการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงทันที
ฝึกการศึกษาหาความรู้ภายใต้ขอบเขตที่กำหนด และการนำเสนอ	เป็นแบบฝึกหัดในห้องเรียน แต่เน้นการฝึกการคิดระดับสูง	เป็นการเตรียมเข้าสู่อาชีพหรือวิชาชีพในชีวิตจริง
ประเมินโดยมาตรฐานของโรงเรียนเหมือนนักเรียนในหลักสูตรปกติ	ประเมินโดยครูเป็นส่วนใหญ่ ถึงแม้จะให้นักเรียนและเพื่อนช่วยประเมินด้วย	ประเมินโดยสังคม มีอาชีพหรือผู้เชี่ยวชาญในสถานการณ์จริง

อ้างอิง: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). รายงานการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรลดระยะเวลาเรียนและหลักสูตรเพิ่มทุนประสบการณ์สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยสนธิดา เกตุวงศ์ และคณะ. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

2.2.2 รูปแบบการจัดหลักสูตรและวิธีการพัฒนาหลักสูตร

รูปแบบการจัดหลักสูตรลดระยะเวลาเรียน หลักสูตรเพิ่มทุนประสบการณ์ และหลักสูตรขยายประสบการณ์เพื่อพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาอังกฤษในโครงการนี้ สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 2.6

ตารางที่ 2.6 รูปแบบการจัดหลักสูตรสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษทางด้านภาษาอังกฤษ

ชั้น	ภาคการศึกษา 1	ภาคการศึกษา 2
มัธยมศึกษาปีที่ 4	หลักสูตรลดระยะเวลาเรียน +หลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์	หลักสูตรลดระยะเวลาเรียน +หลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์
มัธยมศึกษาปีที่ 5	หลักสูตรลดระยะเวลาเรียน +หลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์	หลักสูตรลดระยะเวลาเรียน +หลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์
มัธยมศึกษาปีที่ 6	หลักสูตรขยายประสบการณ์	หลักสูตรขยายประสบการณ์

ในการจัดรูปแบบหลักสูตรดังแสดงในตารางที่ 2.6 คณะครูผู้สอนในโครงการและคณะผู้วิจัยเห็นพ้องให้มีการกระจายหลักสูตรลดระยะเวลาเรียนให้ครอบคลุมภายใน 4 ภาคการศึกษา เพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ผู้เรียนมากเกินไป ขณะเดียวกันก็ให้มีการเพิ่มหลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์ใน 4 ภาคการศึกษาดังกล่าวด้วย ดังนั้นผู้เรียนในโครงการนี้จะจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายภายใน 2 ปีการศึกษา กล่าวคือ เมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ทั้งนี้เพราะหลักสูตรลดระยะเวลาเรียนและหลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์ได้ครอบคลุมเนื้อหาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งหมดไว้แล้ว และเมื่อถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้เรียนจะได้พัฒนาตนเองในหลักสูตรขยายประสบการณ์อย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งเป็นการพัฒนาต่อยอดหรือนอกเหนือจากหลักสูตร อันเป็นการพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาอังกฤษให้เต็มศักยภาพที่ผู้เรียนมีมากกว่าผู้เรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ

ในส่วนของการพัฒนาหลักสูตร คณะผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาในการพัฒนาเนื้อหาที่ใช้ในการเรียนการสอน ทั้งนี้โดยการจัดให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรในโครงการจำนวน 6 ครั้ง การเยี่ยมชมโรงเรียน 1 ครั้ง ตลอดจนการแนะนำหนังสืออ้างอิง การทำและจัดเตรียมเอกสารบทเรียนในหลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์ให้โรงเรียนนำไปปรับใช้ตลอดปีการศึกษา 2547 ซึ่งเป็นระยะเวลาของการดำเนินงานวิจัย นอกจากนี้เมื่อจบปีการศึกษา 2547 คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดค่ายภาษาเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนจากทุกโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการได้พบปะ แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ ทำกิจกรรมทางภาษา และนำเสนอผลงาน ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

2.2.3 โครงสร้างหลักสูตรลดระยะเวลาเรียน

คณะครูผู้สอนและคณะผู้วิจัยร่วมกันวิเคราะห์ความจำเป็นของไวยากรณ์ที่ปรากฏในหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และสรุปหัวข้อหน่วยการเรียนรู้ในหลักสูตรลดระยะเวลาเรียนได้ดังต่อไปนี้

1. Tenses
2. Parts of speech (noun, adjective, adverb, pronoun, verb, preposition)
3. Determiners
4. Questions (Wh-questions, yes-no questions, tags)
5. Modal verbs
6. Active and passive voices
7. Direct and indirect speech
8. Sentence patterns
9. ภาษาและการสื่อสาร 1: การฟังและการพูดเพื่อสื่อสารข้อมูลในชีวิตประจำวัน
10. ภาษาและการสื่อสาร 2: การเขียนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน
11. ภาษาและการสื่อสาร 3: การอ่านเพื่อการสื่อสาร

โรงเรียนทุกโรงเรียนใช้หัวข้อหน่วยการเรียนรู้ดังกล่าวเหมือนกัน อย่างไรก็ตาม น้าหนักและรายละเอียดปลีกย่อยภายใต้แต่ละหัวข้อขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของครูผู้สอน ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละโรงเรียน นอกจากนี้ผู้สอนแต่ละโรงเรียนมีอิสระในการตัดสินใจกระจายหัวข้อทั้งหมดให้ครอบคลุมภายใน 4 ภาคการศึกษา วิธีการเรียนการสอนหลักสูตรระยะเวลาเรียนนี้ เป็นการใช้วิธี “เพื่อนคิดเพื่อน” เป็นหลัก และมีการปฐมนิเทศวิธีการ “เพื่อนคิดเพื่อน” โดยครูผู้สอนหรือวิทยากรรับเชิญ (อ้างอิง: คู่มือและแผนการสอนหลักสูตรระยะเวลาเรียนและหลักสูตรที่เพิ่มพูนประสบการณ์สำหรับผู้มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษ โครงการขยายเครือข่ายการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านภาษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (เขตพื้นที่การศึกษาภาคใต้ ปีการศึกษา 2547)

2.2.4 โครงสร้างหลักสูตรที่เพิ่มพูนประสบการณ์

คณะครูผู้สอนและคณะผู้วิจัยมีข้อสรุปร่วมกันในการปรับหลักสูตรที่เพิ่มพูนประสบการณ์ของโครงการนำร่องที่กรุงเทพฯ ให้เหมาะสมกับโครงการในภาคใต้ โดยปรับให้มีจำนวนหน่วยการเรียนรู้ทั้งสิ้น 8 หน่วย ตารางที่ 2.7 แสดงตัวอย่าง 6 หน่วยการเรียนรู้แรก (อีก 2 หน่วยการเรียนรู้ในระหว่างการพัฒนา) และตารางที่ 2.8 แสดงการกระจายหน่วยการเรียนรู้ทั้งหมดในหลักสูตรที่เพิ่มพูนประสบการณ์

ตารางที่ 2.7 โครงสร้างหลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์ (6 หน่วยการเรียนรู้แรก)

หน่วยการเรียนรู้	จำนวน (ชม.)	จุดประสงค์	ผลงาน
1. Solving problems	6	<ol style="list-style-type: none"> พัฒนาทักษะการอภิปรายเพื่อเสนอความเห็นในการแก้ปัญหา พัฒนาทักษะการนำเสนอปากเปล่า พัฒนาทักษะการคิดในระดับการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า วิเคราะห์ และความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม 	การนำเสนอผลงานกลุ่มเกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม
2. Lifelong learning	6	<ol style="list-style-type: none"> สามารถหาข้อมูล/ข่าวสาร/ความรู้เพิ่มเติมจากแหล่ง/สื่อการเรียนรู้ต่างๆ ได้ (Website/หนังสือ/วารสาร/CAI/อื่นๆ) พัฒนาทักษะการสืบค้นข้อมูลซึ่งจะนำไปสู่การแสวงหาความรู้และการเรียนรู้ที่ยั่งยืน 	<ol style="list-style-type: none"> นำเสนอปากเปล่าเกี่ยวกับเรื่อง/หัวข้อที่นักเรียนสนใจ โดยอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่มา นำเสนอเรื่องในข้อ 1 ในรูปแบบนิทรรศการบนบอร์ด
3. Creating reading materials for self-access center	12	<ol style="list-style-type: none"> สร้างคลังบทอ่าน พร้อมแบบฝึกหัดประกอบสำหรับให้เพื่อนนักเรียนฝึกอ่านด้วยตนเอง พัฒนากลยุทธ์ในการอ่านให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการอ่าน พัฒนาทักษะการคิดในระดับความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า วิเคราะห์ และความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาทักษะการนำเสนอปากเปล่า พัฒนาทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม 	คลังบทอ่านภาษาอังกฤษ พร้อมแบบฝึกหัดประกอบสำหรับใช้ใน self-access center ของ โรงเรียน

หน่วยการเรียนรู้	จำนวน (ชม.)	จุดประสงค์	ผลงาน
4. Play performance	12	<ol style="list-style-type: none"> 1. แสดงบทบาทโดยใช้เสียง การเน้นคำให้เหมาะสมกับบทบาทและสถานการณ์ได้ 2. ใช้คำศัพท์ที่เกี่ยวกับการแสดงบทบาท 3. ใช้เสียงบ่งบอกความรู้สึกและความต้องการได้ 4. พัฒนาทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม 	การแสดงละครที่นักเรียนสร้างเอง 1 เรื่อง
5. Creative writing	12	<ol style="list-style-type: none"> 1. รู้จัก writing process: brainstorming, outlining, drafting, revising, editing 2. ฝึกเขียนแบบ narrative, descriptive และ argumentative 3. พัฒนาทักษะการคิดทุกระดับ 4. พัฒนาทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม 5. ฝึกสร้างสรรค์งานเพื่อมวลชน 	งานเขียน 3 ชิ้น (narrative, descriptive และ argumentative) เพื่อแสดงบนบอร์ดและรวบรวมใน self-access center หรือคลังผลงาน
6. Translation	12	<ol style="list-style-type: none"> 1. รู้หลักการแปล วิธีการแปล และการแก้ข้อผิดพลาดในการแปล 2. พัฒนาทักษะในการแปล จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย 3. พัฒนาทักษะการคิดทุกระดับ 4. พัฒนาทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม 5. ฝึกสร้างสรรค์งานเพื่อมวลชน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. งานแปล 1 ชิ้น 2. งานวิเคราะห์งานแปล 1 ชิ้น

อ้างอิง: คูรายละเอียดในคู่มือและแผนการสอนหลักสูตรระยะเวลาเรียนและหลักสูตรเพิ่มเติม
 ประสพการณ์สำหรับผู้มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษ โครงการขยายเครือข่ายการจัด
 การศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านภาษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (เขตพื้นที่
 การศึกษาภาคใต้ ปีการศึกษา 2547)

ตารางที่ 2.8 การกระจายหน่วยการเรียนรู้ในหลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์

หน่วยการเรียนรู้	ภาคการศึกษา	ระดับชั้น
1 – 2	1/2547	มัธยมศึกษาปีที่ 4
3 – 4	2/2547	มัธยมศึกษาปีที่ 4
5 – 6	1/2548	มัธยมศึกษาปีที่ 5
7 - 8	2/2548	มัธยมศึกษาปีที่ 5

ในด้านการพัฒนาเอกสารการสอน คณะผู้วิจัยได้จัดทำและเตรียมเอกสารการสอนหน่วยการเรียนรู้ในหลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ (หน่วยการเรียนรู้ที่ 1, 3, 4, 5 และ 6) เพื่อให้ครูผู้สอนนำไปปรับใช้ตามความเหมาะสม ตลอดจนแนะนำหนังสืออ้างอิง และจัดหาหนังสืออ้างอิงให้ตามความจำเป็นของโรงเรียน นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมความพร้อมด้านเนื้อหาและวิธีการสอนสำหรับหน่วยการเรียนรู้ต่างๆ ให้แก่ครูผู้สอนในโครงการในหัวข้อต่อไปนี้

1. Bloom's Taxonomy เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการพัฒนาผู้เรียนด้านทักษะการคิดในระดับต่างๆ (หน่วยการเรียนรู้ที่ 3)
2. Writing Process เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการพัฒนาผู้เรียนด้านรูปแบบและกระบวนการเขียน (หน่วยการเรียนรู้ที่ 5)
3. Translation เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการพัฒนาผู้เรียนด้านทักษะในการแปล (หน่วยการเรียนรู้ที่ 6)

2.2.5 แนวทางการเทียบเคียงวิชาและการวัดผลเพื่อให้เกรด

ในหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นักเรียนจะต้องเรียนรายวิชาอังกฤษหลักจำนวน 6 วิชา และอังกฤษเสริมจำนวน 12 วิชา ภายใน 3 ปีการศึกษา สำหรับนักเรียนในโครงการ ซึ่งจะต้องลดระยะเวลาเรียนหลักสูตรปกติ 3 ปีการศึกษาให้จบภายใน 2 ปีการศึกษานั้น คณะผู้วิจัยได้ให้แนวทางการลงทะเบียนเรียนไว้ดังนี้

ตารางที่ 2.9 แนวทางการลงทะเบียนเรียนและการเทียบเคียงวิชา

ระดับชั้น	ภาคการศึกษา	วิชาที่ลงทะเบียนเรียน
มัธยมศึกษาปีที่ 4	1/2547	อังกฤษหลัก 1, 2 อังกฤษเสริม 1, 2, 3
มัธยมศึกษาปีที่ 4	2/2547	อังกฤษหลัก 3, 4 อังกฤษเสริม 4, 5, 6
มัธยมศึกษาปีที่ 5	1/2548	อังกฤษหลัก 5 อังกฤษเสริม 7, 8, 9,
มัธยมศึกษาปีที่ 5	2/2548	อังกฤษหลัก 6 อังกฤษเสริม 10, 11, 12

สำหรับการเก็บคะแนนหรือจัดสอบเพื่อให้นักเรียนมีบันทึกผลการเรียนเหมือนนักเรียนในชั้นเรียนปกตินั้น คณะผู้วิจัยได้ให้แนวทางเทียบเคียงไว้ดังนี้

วิชาอังกฤษหลักเทียบเคียงได้กับหลักสูตรลดระยะเวลาเรียน โดยในแต่ละภาคการศึกษา โรงเรียนจัดสอบกลางภาคเพื่อให้เกรดวิชาหลักตัวแรก และจัดสอบปลายภาคเพื่อให้เกรดวิชาหลักตัวที่สอง

วิชาอังกฤษเสริมเทียบเคียงได้กับหลักสูตรเพิ่มทุนประสบการณ์ และหลักสูตรขยายประสบการณ์ การให้เกรดวิชาอังกฤษเสริมประเมินจากทักษะกระบวนการทำกิจกรรมในหลักสูตรลดระยะเวลาเรียน และจากผลงานนักเรียนในหลักสูตรเพิ่มทุนประสบการณ์และหลักสูตรขยายประสบการณ์

2.3 การประเมินพัฒนาการของผู้เรียน

หลังจากคัดเลือกนักเรียนเข้าโครงการแล้ว คณะผู้วิจัยได้ให้โรงเรียนจัดทำทำเนียบครูและนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ (คูทำเนียบนาม) และดำเนินการประเมินพัฒนาการด้านทักษะภาษาอังกฤษ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความคิด และด้านจิตพิสัยของนักเรียนก่อนเริ่มโครงการและเมื่อจบปีการศึกษาตามแนวทางที่คณะผู้วิจัยกรุงเทพฯ ได้ดำเนินการไว้ โดยมี การปรับเปลี่ยนเครื่องมือและเกณฑ์การประเมินบางส่วนตามความเหมาะสม ดังจะสรุปได้ในรายงานต่อไป

2.3.1 การประเมินพัฒนาการด้านทักษะภาษาอังกฤษ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการด้านทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนในโครงการ ประกอบด้วยแบบทดสอบ 2 ฉบับ ดังนี้

1. แบบทดสอบความชำนาญในการใช้ภาษาอังกฤษซึ่งคณะผู้วิจัยได้คัดเลือกจากแบบทดสอบมาตรฐาน (TOEIC)
2. แบบวัดพัฒนาการด้านทักษะภาษาอังกฤษ ซึ่งครูผู้สอนในโครงการและคณะผู้วิจัยร่วมกันพัฒนา แบบทดสอบชุดนี้มี 5 ตอน ซึ่งครอบคลุมการประเมินพัฒนาการด้านทักษะภาษาอังกฤษ 5 ด้าน คือ
 1. ความสามารถในการอ่าน-คำศัพท์-ไวยากรณ์ (Cloze Test)
 2. ความสามารถในการอ่านเร็วและความเข้าใจในการอ่าน (Speed Reading and Reading Comprehension)
 3. ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ (Critical Reading)
 4. ความสามารถในการถอดรหัสคำ (Encoding-Decoding)
 5. ความสามารถในการเขียนเชิงการใช้เหตุผล (Creative Writing)

แบบวัดพัฒนาการด้านทักษะภาษาอังกฤษที่คณะผู้วิจัยใช้ มีรูปแบบเดียวกับแบบทดสอบที่คณะผู้วิจัยกรุงเทพฯ ใช้ในโครงการนำร่อง แต่คณะผู้วิจัยได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบและเนื้อหาบางส่วน ตลอดจนพัฒนาบางส่วนขึ้นมาใหม่ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้แบบทดสอบที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับนักเรียนในภาคใต้

นอกจากนี้ การประเมินพัฒนาการด้านทักษะภาษาอังกฤษยังครอบคลุมการประเมินจุดแข็งทางภาษาของผู้เรียน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินแว่วภาษาของผู้เรียนโดยครู (ดูภาคผนวก 5.1) และแบบวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนทางภาษาของผู้เรียน (ดูภาคผนวก 5.2) ซึ่งคณะผู้วิจัยกรุงเทพฯ ได้พัฒนาไว้แล้ว อย่างไรก็ตามเนื่องจากเกณฑ์ในการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนทางภาษาของผู้เรียน ซึ่งคณะผู้วิจัยกรุงเทพฯ ได้นำเสนอไว้ในคู่มือการจัดการเรียนการสอนและการบริหารหลักสูตร สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษยังไม่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมเพียงพอที่ครูในโครงการจะนำไปปฏิบัติได้ คณะผู้วิจัยภาคใต้จึงได้กำหนดแนวทางในการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนทางภาษาของนักเรียนเพิ่มเติมให้แก่ครูในโครงการ (ดูภาคผนวก 5.3)

2.3.2 การประเมินพัฒนาการด้านคุณธรรมและจริยธรรม

การประเมินพัฒนาการด้านคุณธรรมและจริยธรรมครอบคลุมการประเมิน 5 ด้าน คือ

1. ความสามารถในการคิดอย่างเอื้ออาทร

2. การเห็นคุณค่าในตนเอง
3. ความสามารถในการควบคุมอารมณ์
4. ทักษะทางสังคม
5. ความสามารถในการควบคุมความเครียด

ผู้เรียนจะประเมินตนเองโดยใช้เครื่องมือในการประเมิน คือ แบบวัดด้านคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งคณะผู้วิจัยกรุงเทพฯ ได้พัฒนาไว้แล้ว (ดูภาคผนวก 6.1) ส่วนเกณฑ์การประเมินใช้เกณฑ์เดียวกับกรุงเทพในทุกด้าน ยกเว้นด้านความสามารถในการควบคุมความเครียด ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ปรับเปลี่ยนเล็กน้อย (ดูภาคผนวก 6.2)

2.3.3 การประเมินพัฒนาการด้านความสามารถในการคิด

การประเมินพัฒนาการด้านความสามารถในการคิดครอบคลุม 3 ด้าน ดังนี้

1. ความสามารถในการคิดเชิงโครงสร้าง
2. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
3. ความสามารถในการคิดอย่างสร้างสรรค์

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน คือ แบบวัดความสามารถด้านการคิด (ดูภาคผนวก 7.1) ซึ่งคณะผู้วิจัยกรุงเทพฯ ได้พัฒนาไว้แล้ว ส่วนเกณฑ์การประเมินใช้เกณฑ์เดียวกับกรุงเทพฯ (ดูภาคผนวก 7.2)

2.3.4 การประเมินพัฒนาการด้านจิตพิสัย

การประเมินพัฒนาการด้านจิตพิสัยครอบคลุมการสังเกตคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการ 5 ประการ คือ

1. ความมุ่งมั่น วิริยะ อุตสาหะ
2. ความรับผิดชอบ
3. ความสามารถในการจัดการ
4. ความเป็นผู้นำ
5. การเคารพความคิดเห็นของเพื่อน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน คือ แบบสังเกตลักษณะทางจิตพิสัยของผู้เรียน ซึ่งคณะผู้วิจัยกรุงเทพฯ ได้พัฒนาไว้แล้ว (ดูภาคผนวก 8.1) ส่วนเกณฑ์การประเมินใช้เกณฑ์เดียวกับกรุงเทพฯ (ดูภาคผนวก 8.2)

คณะผู้วิจัยได้จัดให้โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการได้ดำเนินการให้ผู้เรียนในโครงการทุกคนทำแบบวัดพัฒนาการทุกด้าน ทั้งก่อนเริ่มเรียนและเมื่อจบปีการศึกษา 2547 สำหรับข้อมูลจากแบบวัดพัฒนาการด้านทักษะภาษาอังกฤษนั้น ครูผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการวัดพัฒนาการ แต่คณะผู้วิจัยเป็นผู้ตรวจแบบทดสอบเอง เพื่อให้เกิดค่าความเชื่อมั่นและความคงที่ของเกณฑ์การตรวจให้มากที่สุด สำหรับผลการประเมินด้านอื่น ๆ นั้น ครูผู้สอนเป็นผู้ประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนดให้ และส่งข้อมูลด้านต่าง ๆ มายังคณะผู้วิจัย เพื่อบันทึกและใช้เป็นข้อมูลสำหรับเปรียบเทียบพัฒนาการของผู้เรียนเมื่อจบ 1 ปีการศึกษา รายละเอียดผลการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนจะนำเสนอในบทที่ 3 ของรายงานฉบับนี้

2.4 การประเมินโครงการ

เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพที่จะเป็นตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของโครงการเมื่อจบ 1 ปีการศึกษา คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินโครงการ โดยใช้วิธีรวบรวมความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานี้ใน 4 ด้าน คือ

2.4.1 คุณค่าของหลักสูตร

2.4.1.1 คุณค่าของหลักสูตรระยะเวลาเรียน

ผู้ให้ความคิดเห็นในด้านนี้ คือ ผู้เรียนและครูผู้สอน และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสำรวจความคิดเห็นของผู้เรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับคุณค่าของหลักสูตรระยะเวลาเรียน (ดูภาคผนวก 9.1)

2.4.1.2 คุณค่าของหลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์

ผู้ให้ความคิดเห็น คือ ผู้เรียนและครูผู้สอน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสำรวจความคิดเห็นของผู้เรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับคุณค่าของหลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์ (ดูภาคผนวก 9.2)

2.4.2 ความพึงพอใจในโครงการ

ผู้ให้ความคิดเห็นด้านความพึงพอใจในโครงการ คือ ผู้เรียนและผู้ปกครอง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสำรวจความพึงพอใจของผู้เรียนเกี่ยวกับโครงการขยายเครือข่ายการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านภาษาอังกฤษ (ดูภาคผนวก 9.3) และแบบสำรวจความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับโครงการขยายเครือข่ายการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านภาษาอังกฤษ (ดูภาคผนวก 9.4)

2.4.3 ความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการ

ผู้ให้ข้อมูลในด้านนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยการ รอง/ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวด และครูผู้สอน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินความรู้ ความเข้าใจและความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับโครงการขยายเครือข่ายการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านภาษาอังกฤษ (ดูภาคผนวก 9.5)

2.4.4 ผลกระทบของโครงการต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ครูผู้สอนในแต่ละโรงเรียนเป็นผู้รายงานข้อมูลในด้านนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสำรวจผลกระทบของโครงการขยายเครือข่ายการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านภาษาอังกฤษที่มีต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง (ดูภาคผนวก 9.6)